

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

Кафедра соціології

**Робоча навчальна програма дисципліни
ГЕНДЕР І ЕКОНОМІКА
2014-2015 навчальний рік**

Організаційно-методична характеристика навчальної дисципліни	
Академічна характеристика	Структура
Рік навчання – 4 Триместр – 8 (весняний) Кількість годин на тиждень – 4 Статус курсу – вибірковий (цикл професійної та практичної підготовки) Кількість кредитів ЄКТС – 3	Загальний обсяг годин – 108 Аудиторні заняття: 58, з них: лекційних – 26 семінарських – 22 практичні та лабораторні – 10 Самостійної роботи – 50 Вид підсумкового контролю: залік

Укладачі: Тамара Марценюк, к.соц.н., доцент кафедри соціології tarakuta@gmail.com;
Ольга Купець, к.е.н., доцент кафедри економічної теорії НаУКМА kupets@kse.org.ua

В Україні, як і в багатьох інших країнах світу, спостерігаються суттєві розбіжності між чоловіками та жінками у їхній позиції на ринку праці та результатах економічної діяльності. У запропонованому курсі «Гендер і економіка» розглядатимуться у комплексі соціологічні та економічні теорії, підходи і моделі для пояснення того, чому гендерні відмінності призводять до різних результатів щодо освіти, вибору професії, статусу зайнятості, умов праці, доходів, пенсійного забезпечення тощо. Також вивчатимуться питання гендерних відносин на ринку праці, гендерної дискримінації в економічній сфері та успішні моделі її подолання на прикладі західних країн, ролі жінок у соціально-економічному розвитку країни, інституційних механізмів забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків через запровадження комплексного гендерного підходу (gender mainstreaming) в Україні та світі. Окрема увага приділятиметься різноманітним механізмам гендерної нерівності на ринку праці України (зокрема, різниці в оплаті праці чоловіків і жінок), вертикальній і горизонтальній гендерним сегрегаціям, явищам «подвійного навантаження», фемінізації бідності, «біговій доріжці для матерів» тощо.

Даний курс є вибірковою дисципліною, у якій застосовується міждисциплінарний підхід. Він розрахований на студентів і студенток 4 р.н. за спеціальностями «Економічна теорія», «Політологія», «Соціологія» та іншими суспільно-гуманітарними напрямками. Для

нього не потрібно попередньо мати глибокі знання з економічної теорії та соціології, тому деякий час впродовж лекцій буде присвячено вивченню (або згадуванню) основних понять і підходів.

За бажанням студентів лекційні та/ або семінарські заняття можна буде проводити англійською мовою. Деякі семінарські заняття проходитимуть у формі дебатів за визначеною темою та ділової гри.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

Вступне заняття. Тема 1. Поняття ґендеру та його зв'язок з економікою. Яким чином ринок праці конструює ґендер (4 год.). *Тамара Марценюк*

Питання до обговорення:

Дискурс ринку і проблема ґендеру в економічній теорії. Формування дискурсивного поля економічної теорії: жіноче як маргінальне.

Ґендер, ґендерні відносини, ґендерний режим. Публічна та приватна сфери життя. Оплачувана (продуктивна) та неоплачувана (домашня, репродуктивна) праця. Час як ресурс. Ознаки ґендерованості ринку праці.

Література до тематики лекції:

1. Близнюк В. Ґендерні відносини в економічній сфері // [Основи теорії ґендеру: Навчальний посібник](#). – К.: “К.І.С.”, 2004. – С. 327-353.
2. Журженко Т. Дискурс рынка и проблема гендера в экономической науке (Раздел I. Рынок, нация, гендер) // [Гендерные рынки Украины: политическая экономия национального строительства](#). – Вильнюс: ЕГУ, 2008. – С. 17-37.
3. Кесслер-Хэррис Э. Женский труд и социальный порядок // [Антология гендерной теории](#) / Сост. и коммент. Е. Гаповой, А. Усмановой. – Минск, 2000. – С. 171-189.
4. Кімел М. Ґендероване суспільство. – К.: Сфера, 2003. – (Р. 8. Ґендероване місце роботи). – С. 290-291.
5. Лавриненко Н. [Динамика гендерного неравенства в постсоветской Украине](#) / Н. Лавриненко // Новые социальные неравенства / Под ред. С.Макеева. – К.: ИС НАНУ, 2006.
6. Марценюк Т. Ґендерова робота: як ринок праці та хатня робота конструюють ґендер (Розділ 5) // [Гендер для медій: підручник із ґендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей](#) / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. – К.: Критика, 2013. – С. 77-96.
7. Мезенцева Е.Б. Гендерная проблематика в основных направлениях экономической мысли // Теория и методология гендерных исследований / Курс лекций. – М.: МЦГИ-МВШСЭН-МФФ, 2001. – С. 109-125.

Тема 2. Основи теорії пропозиції праці жінок і чоловіків. Роль оподаткування та соціальних трансфертів (4 год). *Ольга Купець*

Тема 3. Методологія ґендерного та антидискримінаційного аналізу державних політик (2 год). *Тамара Марценюк*

Тема 4. Специфіка становища сільських жінок в Україні (2 год.). *Тамара Марценюк*

Тема 5. Ґендерна дискримінація на ринку праці (2 год.). *Тамара Марценюк*

Тема 6. Особливості зайнятості чоловіків і жінок (2 год.). *Ольга Купець*

Тема 7. Рівень життя жінок і чоловіків (2 год.). *Ольга Купець*

Тема 8. Гендер і освіта (2 год.). *Ольга Купець*

Тема 9. Гендер і соціально-економічний розвиток (2 год.). *Ольга Купець*

Тема 10. Гендер і підприємництво: жінки у бізнесі (2 год). *Тамара Марценюк*

Тема 11. Успішні практики подолання гендерної нерівності на ринку праці України (огляд проектів ЄС, ПРООН, МОП) (2 год). *Тамара Марценюк*

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 2. Пропозиція праці жінок і чоловіків. Вплив оподаткування та соціальних трансфертів на пропозицію праці індивідів (4 год.). *Ольга Купець*

Основи теорії пропозиції праці. Одруження та спеціалізація всередині родини. Моделі пропозиції праці індивідів та домогосподарств. Еластичність пропозиції праці жінок та чоловіків. Роль соціальних трансфертів та системи догляду за дітьми у пропозиції праці жінок. Оподаткування доходів фізичних осіб в залежності від сімейного стану та вплив на пропозицію праці жінок та чоловіків.

Основна література

1. Рошин С.Ю., Разумова Т.О. Теория рынка труда: Учеб.-метод. пособие. 2-е изд., испр. — М.: Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 1999. — Глава 1. — С. 8-32.
2. Senyuta O. Life-cycle model of labor supply in Ukraine: estimating wage elasticities / MA Thesis. — К: EERC, NaUKMA, 2007. — 44 p.

Додаткова література

1. Казакова Ю.М. Влияние издержек ухода за ребенком дошкольного возраста на предложение труда женщин: препринт WP15/2012/04 [Текст] / Ю. М. Казакова ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». — М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2012. — 76 с.
2. Berndt E.R. The practice of econometrics: classic and contemporary. — Addison-Wesley Publishing Co., 1996. — Chapter 11, P. 593-649.
3. Blundell R., MaCurdy. T. Labor Supply: A Review Of Alternative Approaches, Chapter 27 in: Handbook of Labor Economics, Volume 3, Edited by O. Ashenfelter and D. Card. — 1999. — P. 1586-1603, 1617-1657.

Тема 3. Методологія гендерного аналізу проектів (2 год). *Тамара Марценюк*

Що таке комплексний гендерний підхід або гендерний аналіз? Шведський «3 Р метод» гендерного аналізу. Канадський досвід упровадження гендерно-чутливої методології аналізу державної політики. 10 кроків щодо включення гендерного виміру в процес розробки та реалізації проектів, програми та стратегій. Приклади досліджень із використанням гендерного аналізу

Основна література

1. [До сталого розвитку через участь жінок: Гендерний профіль м. Вінниці та Моніторинг рівня комфорту проживання жінок у м. Вінниця](#), Проект «Місцевий економічний розвиток міст України» здійснюється Федерацією канадських муніципалітетів у партнерстві з Асоціацією міст України за фінансової підтримки Уряду Канади. – С. 25-27.
2. Оцінювання соціально-гендерного впливу стратегій, програм і проектів регіонального розвитку : практ. посіб. / М. Колодій та ін.; за ред. І. Санжаровського. — К. : К.І.С., 2012. – С. 1-33 (Розділ 1-3).

Додаткова література

1. [10 кроків щодо включення гендерного виміру в процес розробки та реалізації проектів, програми та стратегій](#) // Практичний посібник «Стратегічне планування розвитку громади». – Вінниця: ВООГО «Відкрите суспільство», 2011. – С. 30-32.
2. Впровадження гендерних підходів у діяльність органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: Практикум / Н.В. Грицяк, О.І. Кулачек, Т.Е. Василевська, В.В. Близнюк; За заг. ред. І.В. Розпутенка – К.: Вид-во “К.І.С.”, 2003. – 100 с.
3. Оцінювання соціально-гендерного впливу стратегій, програм і проектів регіонального розвитку : практ. посіб. / М. Колодій та ін.; за ред. І. Санжаровського. — К. : К.І.С., 2012. – С. 34-65 (Розділ 4 і Висновки).
4. [Проект стратегічного плану розвитку с. Іванів Калинівського району Вінницької області на період до 2018 року](#). – ВООГО «Відкрите суспільство», 2011. – С. 30-32.
5. [Соціальна справедливість та гендерна рівність у проекті](#) // Навички для працевлаштування.
6. [Guide to Gender Integration and Analysis](#), USAID.
7. And Analysis [Boom Time Blues: Big oil’s gender impacts in Azerbaijan, Georgia and Sakhalin](#) / ed. by Greig Aitken, CEE Bankwatch Network. – CEE Bankwatch Network, Gender Action, 2006.
8. Mapping of gender training policies and practices in the European Union. – European Institute for Gender Equality, 2012. – 16 p.
9. [Strategic Gender Initiative](#), European Bank for Reconstruction and Development, approved by the Board of Directors at its Meeting on 16th April 2013.

Тема 4. Соціально-економічне становище сільських жінок в Україні (2 год.). Тамара Марценюк

В Україні проблемам сільських жінок приділено не достатньо уваги, адже часто у дослідженнях жінки і мешканці сільської місцевості розглядаються як гомогенні групи. Зрозуміло, що жінки із великих міст і сільської місцевості стикаються із різними проблемами, як і мешканці села – залежно від статі – можуть мати різні пріоритети. Тобто, нерівності за гендерною ознакою і типом населеного пункту є актуальними для українського суспільства.

Основна література

1. [Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року](#), Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. N 1158.
2. Лавріненко Н. [Гендерні відносини на селі](#) // Соціологічний моніторинг / За ред. д.е.н. В.М.Ворони, д.соц.н. М.О.Шульги. - К.: ІС НАНУ, 2006. - С. 86-92.
3. [Матеріали круглого столу «Забезпечення прав та можливостей сільських жінок в Україні»](#) від 18.09.2012 р. при Комітеті Верховної Ради України з прав людини, національних меншин та міжнаціональних відносин. Стенограма. – 30 с.

Додаткова література

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>
2. [Звіт «Аналітичне дослідження участі жінок у складі робочої сили України»](#), Фонд народонаселення ООН, Український центр соціальних реформ, Міжнародна організація праці – К., 2012 – С. 71.
3. [Звіт за 2013 рік про результати виконання завдань і заходів](#) Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року.
4. Постанова Кабінету міністрів України [«Про затвердження Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року»](#) від 26 вересня 2013 р.
5. Риковська О. В. Соціально-демографічні чинники сільської бідності / Український соціум. - ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України", Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. - №3 (42), 2012. – С. 133-144.
6. Україна. [Національний огляд виконання Пекінської декларації та Платформи дій \(1995 р.\) та заключних документів двадцять третьої спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН \(2000 р.\)](#) у контексті двадцятої річниці четвертої Всесвітньої конференції зі становища жінок та ухвалення Пекінської декларації та Платформи дій у 2015 р. Квітень 2014 р.

Тема 5. Гендерна дискримінація на ринку праці: аналіз кейсів (2 год.). Тамара Марценюк
Види дискримінації на ринку праці. Вивчення дискримінаційних практик на ринку праці України: мережа супермаркетів «Фуршет» як кейс-стаді.

Основна література

1. [Умови праці в супермаркетах "Фуршет" в Україні. Чи вплинула фінансова підтримка ЄБРР на ситуацію з правами найманих працівників Групи "Фуршет"? / \[кер. дослідж. Т. Марценюк ; коорд. дослідж. від мережі Бенквоч В. Марцинкевич ; за ред. Г. Аткен\] ; CEE Bankwatch Network. - \[Praha\], 2010 \(листопад\). - 42 с.](#)

Додаткова література

1. Марценюк Т.О. [Гендерна дискримінація на ринку праці в Україні \(на прикладі сексуальних домагань\)](#) // Наукові записки НаУКМА. Соціологічні науки. – 2008. – т. 83. – С. 50-55.

2. Марценюк Т. [Гендерна дискримінація на ринку праці в Україні: соціологічний аналіз](#) // Праця і закон. – 2008. – № 02 (98). – С. 16-19.
3. Марценюк Т.О. [Умови праці та дискримінаційні практики в сучасній Україні \(на прикладі вивчення працівників супермаркетів «Фуршет»](#) // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – 2010. – Випуск 4. – С. 135-145.
4. [Strategic Gender Initiative](#), European Bank for Reconstruction and Development, approved by the Board of Directors at its Meeting on 16th April 2013.
5. The EBRD and gender // <http://www.ebrd.com/news/video/the-ebrd-and-gender.html>

Тема 6. Чоловіки і жінки на українському ринку праці (2 год.). Ольга Купець

Економічна активність, зайнятість та безробіття: поняття та методи вимірювання. Гендерний розрив у рівнях економічної активності, зайнятості та безробіття та причини його існування. Методи пошуку роботи серед жінок та чоловіків. Вплив економічної кризи на зайнятість жінок і чоловіків. Відмінності між жінками та чоловіками у виборі статусу зайнятості (за наймом, самозайнятість чи безоплатна праця на сімейному підприємстві) та форми зайнятості (формальна чи неформальна; повна чи неповна; постійна чи тимчасова). Схильність жінок та чоловіків до територіальної мобільності з метою працевлаштування.

Основна література

1. Економічна активність населення України 2012: Статистичний збірник /Державна служба статистики України. – К.: Держстат, 2013. – С. 14-19.
2. Купець О. [Комплексний гендерний підхід на ринку праці України та роль державної служби зайнятості](#) /Міжнародне бюро праці, Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. – Київ: МБП, 2011.– С. 8-23.

Додаткова література

1. Карабчук Т. С. Женщины на российском рынке труда после рождения ребенка/ Карабчук Т. С., Нагерняк (Малкова) М. А., Сухова А. С., Колотова Е. В., Панкратова М. Л., Панкратова В. Л. // Вестник Российского мониторинга экономического положения ВЗ8 и здоровья населения НИУ ВШЭ (RLMS-HSE). Вып. 2 [Электронный ресурс]: сб. науч. ст. / отв. ред. П. М. Козырева. — М.: Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики», 2012. — С. 71-86.
2. Karabchuk T. Temporary employment in Russia: why mostly men? // Scientific Bulletin – Economic Sciences. – 2011. – Vol. 10, Special Issue. – P. 42-60.
3. Купець О., Підперигора С. Особливості незареєстрованого безробіття в Україні // Наукові записки НАУКМА, Економічні науки. – 2012. – Том 133. – С. 89-93.
4. Купець О. Статистичний аналіз маятникової трудової міграції в Україні // Формування ринкової економіки. Спец. вип. «Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток». – К.: Київський національний економічний університет, 2012. – Т.1, Ч.І.– С. 649–660.
5. Степанова А. Зайнятість жінок та чоловіків у неформальній економіці: приклад України / Випускна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного ступеня: «Бакалавр з економічної теорії», наук. кер. Купець О. В. – К.: НАУКМА, 2011. – 84 с.

6. Chant S. and C. Pedwell. 2008. Women, Gender and the Informal Economy: An Assessment of ILO Research and Suggested Ways Forward. – Geneva: ILO.
7. Dudwick N., Srinivasan R., Braithwaite J. Ukraine gender review / World Bank, ECSSD. – Washington D.C.: World Bank, 2002. – P. 25-41.
8. Women in labour markets : measuring progress and identifying challenges / International Labour Office. – Geneva: ILO, 2010. – P. 9-56.

Тема 7. Рівень життя жінок і чоловіків (2 год.). Ольга Купець

Розрив в оплаті праці жінок та чоловіків та основні причини його існування (відмінності у продуктивності праці, професійна сегрегація, відмінності у годинах роботи та умовах праці, дискримінація). Фемінізація бідності. Старіння населення та його вплив на пенсійне забезпечення жінок та чоловіків.

Основна література

1. Ganguli I. and K. Terrell. Institutions, markets and men's and women's wage inequality: Evidence from Ukraine // Journal of Comparative Economics. – Vol. 34 (2), 2006. – P. 200-227.
2. Герасименко А. Гендерні аспекти соціальної політики в Україні. – Умань: “Візаві”, 2008. – С. 125-163.

Додаткова література

1. Герасименко А. Гендерні аспекти соціальної політики в Україні. – Умань: “Візаві”, 2008. – С. 163-172.
2. Ляшок, В. Ю., Рощин, С. Ю. Влияние здоровья на предложение труда пожилых : препринт WP15/2012/05 [Текст] / В. Ю. Ляшок, С. Ю. Рощин ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2012. – 64 с.
3. Щурко Т. [Факторы «феминизации» бедности в Белоруси](#) // Экспертное сообщество Белоруси «Наше мнение». – Материл от 16 августа 2013 г.
4. Jacobsen J.P. The earnings puzzle: why do women earn less than men? (Part III) // The Economics of Gender [Third Edition]. - Blackwell Publishing, 2007. - P. 187-314.
5. Sliusarenko, T. 2007. Wage penalty for motherhood: evidence from Ukraine / MA Thesis. – K: EERC, NaUKMA, 2007. – 58 p.

Тема 8. Гендер і освіта (2 год.). Ольга Купець

Освітні індикатори ЮНЕСКО та гендерна нерівність у доступі до освіти. Гендерні відмінності у виборі майбутньої професії та кар'єри. Аналіз даних опитування студентів НаУКМА.

Основна література

1. UNESCO. Global education digest 2010. Comparing education statistics across the world. Special focus on gender. – Montreal: UNESCO-UIS, 2010. – P. 11-78.

Додаткова література

1. Штанюк Н. Вибір майбутньої професії студентами та професійна сегрегація / Випускна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного ступеня: «Бакалавр з економічної теорії», наук. кер. Купець О. В. – К.: НАУКМА, 2013. – Розділ 2, С. 21-44.

Тема 9. Гендер і соціально-економічний розвиток (2 год.). Ольга Купець

Гендерна рівність та Цілі розвитку тисячоліття. Економічні втрати через недовикористання трудового потенціалу, соціальної та політичної активності жінок. Вплив рівня освіти, стану здоров'я, когнітивних навичок та статусу економічної активності жінок на життя їхніх дітей (теперішнє та майбутнє). Поєднання домогосподарств, ринків, формальних та неформальних інституцій та заходів державної політики для забезпечення гендерної рівності з метою подальшого економічного зростання. Гендерна (не)рівність в умовах глобалізації. Фемінізація міжнародної трудової міграції.

Основна література

1. World development report 2012: gender equality and development. – Washington D.C.: World Bank, 2011. – P. 2-38, 99-102, 254-272.
2. UNDP. [Ukraine: Progress toward the millennium development goals](#). Factsheet 2012 [Electronic resource]. – К.: UNDP, 2012. – P. 3.

Тема 10. Гендерна оцінка соціально-економічних проектів: презентація студентських досліджень (4 год). Тамара Марценюк та Ольга Купець

Слухачі курсу презентують дослідження, які виконували протягом курсу.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Гендерні аспекти соціально-економічного впливу (2 год.). Тамара Марценюк
Обговорення чернетки вступу, концептуалізації та планування кабінетного дослідження, а також польового етапу дослідження.

Тема 2. Економічна активність чоловіків і жінок в Україні та Євросоюзі (аналіз статистичної інформації) (2 год.). Ольга Купець
Аналіз економічної активності, зайнятості та безробіття чоловіків і жінок в Україні та Євросоюзі з використанням баз даних Держстату та Евростату.

Тема 3. Гендер і освіта (аналіз статистичної інформації) (2 год.). Ольга Купець
Аналіз гендерної нерівності у доступі до освіти у країнах світу за рівнем доходів та регіонами з використанням бази даних ЮНЕСКО.

Тема 4-5. Соціально-гендерний вплив промислових / аграрних об'єктів на сільські громади (зокрема, на сільських жінок) (2 год). Тамара Марценюк

Обговорення поточної ситуації із дослідницькими проектами.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Онлайн корисні ресурси

<http://gender.ilo.org.ua> – Гендерна рівність у світі праці

<http://www.leleka.sumdu.edu.ua/uk/> - Проект "Рівні можливості для здобуття професії молодими матерями-студентками у вищих навчальних закладах"

<http://gendermap.org.ua> – Гендерна мапа України

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Тип роботи	Кількість балів
Робота на семінарах, участь у дискусіях і груповій роботі	40
Дослідницька групова робота	40
Залікова презентація групової роботи	20
РАЗОМ	100

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	5 (відмінно)	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	4 (добре)		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70			D (задовільно)
60 – 65	3 (задовільно)		E (достатньо)
30 – 59	2 (незадовільно)	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)

ВИМОГИ І ОЧІКУВАННЯ ВІД РОБОТИ НА СЕМІНАРАХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Обов'язковим є прочитання основної літератури до курсу. Знання текстів перевірятиметься на семінарських заняттях, контрольних роботах і груповій дослідницькій роботі. Прочитання додаткової літератури до курсу заохочується.

Максимально активна участь у семінарах (аргументований, логічний, підкріплений посиланнями на літературу, в тому числі, і на додаткову, коментар чи доповнення, запитання) – 5 балів

Відпрацювання пропущених семінарських занять очікуються лише у випадку хвороби (бажана наявність медичної довідки) і відрядження (бажано засвідчити документом).

ГРУПОВЕ ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ

Соціально-гендерний вплив промислових / аграрних об'єктів на сільські громади (зокрема, на сільських жінок)

Національний екологічний центр (НЕЦУ, <http://necu.org.ua/>) звернувся із пропозицією співпраці. НЕЦУ працює з громадами, які зазнають впливу від великих промислових проектів, зокрема тваринницьких комплексів. Також НЕЦУ працює з громадськими організаціями, які такі впливи спостерігають. Наприклад, у Вінницькій області будується одна з найбільших в Європі птахофабрик, вже була запущена в роботу перша черга. НЕЦУ як громадська організація допомагає оцінити потенційний вплив на місцеве населення, ризики, які проекти можуть нести, та запобігти негативним впливам.

Зазвичай, навіть альтернативна громадська оцінка проектів не включає конкретних гендерних питань або вплив на інші категорії населення (людей з обмеженими можливостями чи людей старшого віку тощо). Але саме найвразливіші групи в громадах можуть зазнавати найбільшого екологічного та соціального впливу від величезних промислових проектів.

Завдання: визначити гендерний вплив від промислових проектів тваринництва і у разі необхідності підготувати рекомендації щодо покращення ситуації.

Структура звіту про дослідження (опис кейсу):

■ Вступ (актуальність роботи, мета, завдання; короткий опис (і пояснення/обґрунтування) методології дослідження (методів збору та аналізу інформації – *залежно від вашої групи*)

УВАГА! Емпіричний матеріал доцільно збирати такими методами:

- ✓ Інтерв'ю із членами і членкинями сільських громад
- ✓ Фокус-групи із представниками / представницями громад
- ✓ Експертні інтерв'ю (із бізнесом / представниками промислових чи аграрних об'єктів / активістами екологічних рухів тощо)
- ✓ Аналіз медіа-повідомлень
- ✓ Статистичні дані

■ Розділ 1. Інформація про кейс. Аналіз доцільного законодавства / програм, доступних ресурсів по кейсу (сайт, медіа повідомлення тощо)

■ Розділ 2. Аналіз зібраного матеріалу: короткий опис основних досліджуваних понять (із посиланням на першоджерела у рамках курсу); структурована подача результатів інтерв'ю, використання цитат із інтерв'ю (із фаховим оформленням).

■ Список використаної літератури (очікуються переважно джерела, які вивчаються на курсі, а також та доцільна література, яку ви змогли відшукати)

■ Висновки (стислий виклад результатів дослідження; повинні співпадати із завданнями роботи, бути змістовними, а не описовими)

■ Додаток (обов'язково: список питань, формальна інформація про інтерв'ю; не обов'язково, але бажано: текст інтерв'ю).

Вимоги до оформлення **додатків** (транскриптів).

1. Повна формальна інформація про інтерв'ю: час проведення (дата), тривалість, місце.

2. Стаття та вік респондентів.
3. Вступне слово (короткий текст) про мету дослідження та інформування щодо анонімності дослідження (у тексті дослідження ви придумуєте інше ім'я для респондентів).
4. Список питань, які ставилися респондентам.
5. Текст інтерв'ю (не обов'язково; однак, цитати слід надавати у тексті дослідження).

Таблиця оцінювання роботи

Тип роботи	Максимальна кількість балів
Вступ і висновки: написання логічного і аргументованого вступу роботи (актуальність дослідження, чітка мета і завдання роботи, прописані методи дослідження), якому відповідають висновки (у висновках не повинна міститися нова інформація, а тільки стисле і змістовне узагальнення результатів роботи)	10
Емпірична (основна) частина: обґрунтований аналіз взятого інтерв'ю чи іншої емпіричної інформації; фахове вживання термінології, чіткий виклад аргументів	20
Література, посилання на літературу у випадку цитування чи надання певної інформації; коротке пояснення основних досліджуваних понять	5
Стилістика написання (оформлення роботи, таблиць і рисунків, дотримання структури), грамотність (наявність очепяток, помилок)	5
Разом	40

Плагіат і посилання (стосується усіх письмових робіт)

- Запозичення у ваших текстах фраз або ідей інших авторів без належного посилання (окрім загальноновідомих речей) називається плагіатом, засуджується в усьому світі і на цьому курсі карається **незарахуванням письмової роботи**.
- Усі цитати мають бути оформлені лапками і супроводжуватися посиланням на конкретну сторінку(и) в конкретному тексті
- Якщо ви перефразовуєте або переказуєте ідеї іншого автора своїми словами посилання теж необхідне (якщо доречно, то теж на конкретну сторінку(и))
- Перелік усіх джерел, на які ви посилалися, подається наприкінці тексту в списку літератури

УВАГА! У випадку встановлення факту плагіату під час опанування дисципліни студенти отримують незадовільну оцінку.

Вимоги до обсягу роботи: до 20 тис. знаків з пробілами (без додатків).

Фінальна задача роботи – очікування

Дослідницькі роботи подаються в електронному вигляді (обов'язковий формат файлу .doc – оскільки коментарі писатимуться у форматі «track changes») на електронну

адресу Тамари Марценюк до **11 квітня 2015 р.** (24.00). Кожне запізнення на добу – мінус 3 бали. Я повинна встигнути почитати Ваші роботи до їх презентацій на останніх семінарах.

Назва листа із файлом – Gender and Economics: Research. Назва документа – номер групи (наприклад, Group 1_2015. doc).

Обов'язкове оформлення титульної сторінки роботи зі вказуванням інформації про авторів і електронної адреси.

У файлі вказується склад групи та відповідальність за певний тип групової роботи.

Авторки курсу

Тамара Марценюк

Ольга Купець

Завідувач кафедри соціології

Світлана Оксамитна